

HANDBOOK
OF FARMER GROUP DEVELOPMENT
FOR IMPROVING VEGETABLE AND FRUIT
PRODUCTION STANDARD
IN SIEM REAP, CAMBODIA

THE PRACTICAL GUIDES

Department of Horticulture and Land Development of Cambodia
Siem Reap Provincial Department of Agriculture Forestry and Fishery (SRPD AFF), Cambodia
Thailand International Cooperation Agency (TICA)
Faculty of Agriculture, Ubon Ratchathani University (UBU), Thailand

การพัฒนา กลุ่มเกษตรกร

เพื่อยกระดับมาตรฐานการผลิตผักและผลไม้

ในจังหวัดเสียมเรียบ ราชอาณาจักรกัมพูชา

(HANDBOOK OF FARMER GROUP DEVELOPMENT FOR IMPROVING VEGETABLE AND FRUIT PRODUCTION STANDARDS
IN SIEM REAP, CAMBODIA)

THE PRACTICAL GUIDES

Department of Horticulture and Land Development of Cambodia

Siem Reap Provincial Department of Agriculture Forestry and Fishery (SRPDAFF), Cambodia

กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

Handbook of Farmer Group Development for Improving Vegetable
and Fruit Production Standard in Siem Reap, Cambodia
The Practical Guides

Department of Horticulture and Land development of Cambodia
Siem Reap Provincial Department of Agriculture Forestry and Fishery
(SRPDAFF), Cambodia

Thailand International Cooperation Agency (TICA)
Faculty of Agriculture, Ubonratchathani University (UBU), Thailand

Operated by:

Assoc.Prof. Dr.Watcharapong Wattanakul
(Project manager)

Assoc.Prof. Dr. Adul Apinantara
(Project advisor)

Assist. Prof. Dr. Wasu Amaritsut (Deceased)

Assist. Prof. Dr. Boonsong Ekpong

Assist. Prof. Dr. Yuwadee Chuprapawan

Assist. Prof. Dr. Supawadee Kaewrahun

Assist. Prof. Dr. Ubon Chinwang

Assist. Prof. Dr. Weerawate Utto

Dr. Raywat Chairat

Dr. Thin Promchot

Dr. Warong Naiwinit

Dr. Jindamanee Sangkarnjanawanich

Mr. Satit Pasuwityakoul

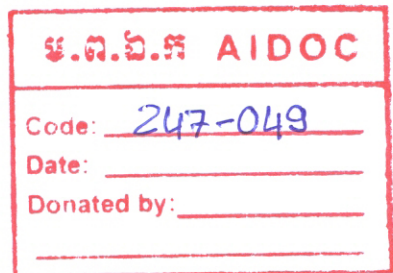
Mr. Nopporn Tantisirin

Mr. Rugkeart Sanprasert

Miss Jumnong Junthasri

Mr. Chea Cheath

Mr. Moeurng Sonitya (Project Manager)
Mr. Hay Veasna
Mr. Seng Buntha
Mr. Tan Chea Yutha

Handbook of Farmer Group Development for Improving Vegetable and Fruit Production
Standard in Siem Reap, Cambodia: The Practical Guides

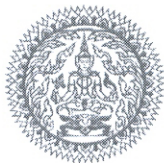
Department of Horticulture and Land development of Cambodia
Siem Reap Provincial Department of Agriculture Forestry and Fishery (SRPDAFF), Cambodia
Thailand International Cooperation Agency (TICA)
Faculty of Agriculture, Ubonratchathani University (UBU), Thailand

First edition and 1000 copies published in February 2017

ISBN 978-616-429-439-4

Printed and bound in Thailand by Ubon Ratchathani University Press Tel. +6645 353 115

การพัฒนา กลุ่มเกษตรกร เพื่อยกระดับมาตรฐานการผลิตผักและผลไม้ ในจังหวัดเสียมเรียบ
ราชอาณาจักรกัมพูชา

Department of Horticulture and Land development of Cambodia
Siem Reap Provincial Department of Agriculture Forestry and Fishery
(SRPDAFF), Cambodia

กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงต่างประเทศ

คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ดำเนินการโดย

รองศาสตราจารย์ ดร. วัชรพงษ์ วัฒนกุล (ผู้จัดการโครงการ)	Mr. Moeurng Sonitya (Project Manager)
รองศาสตราจารย์ ดร. อุดลย์ อภินันท์ (ที่ปรึกษาโครงการ)	Mr. Hay Veasna
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วสุ อมฤตสุทธิ (ถึงแก่กรรม)	Mr. Seng Buntha
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญส่ง เอกพงษ์	Mr. Tan Chea Yutha
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุวดี ชูประภาวรรณ	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุภาวดี แก้วระหัน	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุบล ชินวัง	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระเวทย์ อุทโธ	
ดร. เรวัตติ ชัยราช	
ดร. ทินน์ พรหมโชติ	
ดร. วรงค์ นัยวินิจ	
ดร. จินตามณี แสงกาญจนวนิช	
อาจารย์ สาธิต พสุวิทย์กุล	
อาจารย์ นพพร ตันตีสรินทร์	
นาย รักเกียรติ แสนประเสริฐ	
นางสาว จำนงค์ จันทะสี	
Mr. Cheath Chea	

การพัฒนาเกษตรกรเพื่อยกระดับมาตรฐานการผลิตผักและผลไม้ ในจังหวัดเสียมเรียบ ราชอาณาจักรกัมพูชา (Handbook of Farmer Group Development for Improving Vegetable and Fruit Production Standard in Siem Reap, Cambodia The Practical Guides)

Department of Horticulture and Land development of Cambodia
Siem Reap Provincial Department of Agriculture Forestry and Fishery (SRPD AFF), Cambodia
กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงต่างประเทศ
คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

พิมพ์ครั้งที่ ๑ เดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม

ISBN ๙๗๘-๖๑๖-๕๒๙-๕๓๙-๕

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี โทร. ๐๔๕-๓๕๓๑๑๕

សេចក្តីសង្ខេប

គម្រោងការអភិវឌ្ឍន៍ក្រុមកសិករផលិតបន្លែនិងឈើហូបផ្លែដើម្បីលើកកម្ពស់ស្តង់ដារគុណភាពផលិតផលកសិកម្មនៃខេត្តសៀមរាប ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា គឺជាគម្រោងកិច្ចសហប្រតិបត្តិអន្តរជាតិផ្នែកជំនាញដោយស្ថាប័នរដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសកម្ពុជាគឺ Department of Horticulture and Subsidiary Crop និងSiem Reap Provincial Department of Agriculture Forestry and Fishery សហការជាមួយរដ្ឋាភិបាលថៃឡង់ដោយមហាវិទ្យាល័យកសិកម្ម នៃសាកលវិទ្យាល័យឧបិនរាជធានីដែលឧបត្ថម្ភដោយនាយកដ្ឋានសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ នៃក្រសួងការបរទេសនៃព្រះរាជាណាចក្រថៃឡង់។ គោលបំណងរបស់គម្រោងក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ក្រុមកសិករគំរូនៅក្នុងខេត្តសៀមរាបអាចផលិតកសិផល ដំណាំបន្លែនិងផ្លែឈើដែលមានស្តង់ដារនិងអភិវឌ្ឍន៍ក្រុមកសិករដែលរឹងមាំដើម្បីជាប្រភពក្នុងការសិក្សារៀនសូត្រដល់កសិករទូទៅនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។

គម្រោងដំណើរការមានរយៈពេល ៣ ឆ្នាំគឺចាប់ពីឆ្នាំ ២០១៤-២០១៦ (បញ្ចប់នៅដើមឆ្នាំ ២០១៧)។ នៅឆ្នាំទី១គឺជាការរៀបចំក្រុមកសិករកម្ពុជាមាន ៤ ភូមិគោលដៅដែលបានជ្រើសរើសកសិករចំនួន ៨០ នាក់ ដែលក្នុងនោះមានកសិករគ្រូបង្គោលចំនួន ៨នាក់និងកសិករនៅក្នុងក្រុមចំនួន៧២នាក់ រួមទាំងមន្ត្រីកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់និងនេសាទខេត្តសៀមរាបចំនួន ៦ នាក់។ នៅក្នុងសកម្មភាពទី១ គឺជាការចុះវាយតម្លៃនៅក្នុងមូលដ្ឋាននិងជ្រើសរើសកសិករចូលរួមអនុវត្តនៅក្នុងសកម្មភាពទី២ ដោយបានកសិករដាំបន្លែចំនួនពីរភូមិគឺភូមិពពិស និងភូមិគោកដូងនៅក្នុងសង្កាត់ក្របីរៀលក្រុងសៀមរាបខេត្តសៀមរាបនិងក្រុមកសិករឈើហូបផ្លែចំនួនពីរភូមិគឺភូមិឈូកសរនិងភូមិកំព្រំស្ថិតនៅឃុំឃុនរាម ស្រុកបន្ទាយស្រី ខេត្តសៀមរាបដោយបានជ្រើសរើសកសិករបង្គោលតាមភូមិនិមួយៗចំនួន ២នាក់ សរុបរួមចំនួន ៨ នាក់និងបានជ្រើសរើសមន្ត្រីជួយតាមដានលើកកម្ពស់វិស័យកសិកម្មដែលមានចំណេះដឹងផ្នែកកសិកម្ម ភាសាថៃនិងខ្មែរប្រចាំគម្រោងចំនួន១នាក់។ ជាលទ្ធផលនៃសកម្មភាពឆ្នាំទី ១ ទទួលបានកសិករបង្គោលដែលជាក្នុងប្រចាំភូមិដើម្បីជួយចែករំលែកចំណេះដឹងនានាផ្នែកកសិកម្មនៅក្នុងគម្រោងនិងសម្រាប់កសិករទូទៅ។ កសិករបានទទួលការបណ្តុះបណ្តាលនិងអនុវត្តជាក់ស្តែងផ្នែកការផលិតបន្លែនិងឈើហូបផ្លែតាមស្តង់ដារនិងត្រឹមត្រូវតាមវិធី សិក្សា

ស្វែងយល់ពីប្រព័ន្ធស្រោចស្រពនៅក្នុងចំការដំណាំដោយប្រើប្រាស់ថាមពលពន្លឺព្រះ
 អាទិត្យយកមកប្រើដើម្បីបូមទឹកកាត់បន្ថយការចំណាយលើកត្តាការផលិតជាពិសេស
 នៅតំបន់ដែលគ្មានថាមពលអគ្គិសនីប្រើប្រាស់។ ក្រៅពីនេះនៅមានការរៀបចំប
 ណ្តុះបណ្តាលអំពី ការការពារ ការកម្ចាត់សត្វល្អិតចង្រៃរបស់ដំណាំតាមលក្ខណៈជីវសា
 ស្ត្រដើម្បីផលិតបានកសិផលដែលមានសុវត្ថិភាព ការកែតម្រូវប្រើប្រាស់ជីសរីរាង្គដើម្បី
 កាត់បន្ថយការចំណាយលើការផលិតនិងកាត់បន្ថយការប្រើប្រាស់សារធាតុគីមីនិងការ
 ពឹងផ្អែកទៅលើកត្តាខាងក្រៅ។ ជាលទ្ធផលក្នុងការដំណើរការគម្រោងបានកសាង
 មជ្ឈមណ្ឌលសិក្សាផ្នែកកសិកម្មសុវត្ថិភាព នៅក្នុងមូលដ្ឋានក្រុមបន្លែនិងក្រុមឈើហូប
 ផ្លែមួយកន្លែងមានមួយមជ្ឈមណ្ឌលដោយនៅតាមមជ្ឈមណ្ឌលនីមួយៗមានកសិករ
 បង្គោលជាវគ្គប្រចាំនិងអនុវត្តសកម្មភាពផ្សេងៗដែលអាចចែករំលែកផ្ទេរចំណេះដឹង
 ដល់កសិករនិងអ្នកដែលពាក់ព័ន្ធបានយ៉ាងខ្ជាប់ខ្ជួន។

លទ្ធផលនៃការអនុវត្តសកម្មភាពនៅក្នុងឆ្នាំទី ២ កសិករគ្រូបង្គោលបានអភិវឌ្ឍ
 ក្លាយទៅជាវគ្គដែលអាចធ្វើបទបង្ហាញលទ្ធផលការងារនិងបច្ចេកទេសកសិកម្មដល់
 កសិករនៅក្នុងក្រុម មន្ត្រីកសិកម្មនិងកសិករមកពីបណ្តាខេត្តនិងអង្គការនានាដែលបាន
 មកទស្សនៈកិច្ចសិក្សានៅមជ្ឈមណ្ឌលបានយ៉ាងប្រសើរ និងរហូតដល់ទទួលបានទិន្ន
 ផលការផលិតមកពីក្រុមកសិករមានគុណភាពតាមស្តង់ដារត្រឹមត្រូវតាមការអនុវត្ត
 បច្ចេកទេសក្រោយពីការប្រមូលផលនិងការវេចខ្ចប់បានប្រសើរឡើងដោយបានបង្កើត
 ផលិតផលដែលមានឈ្មោះថា បន្លែសុវត្ថិភាព“Safe Veggies”និងបានលក់ចែកចាយ
 នៅតាមទីផ្សារទំនើបផងដែរ។ នេះជាការការបន្ថែមមធ្យោបាយជម្រើសផ្នែកទីផ្សារដល់
 កសិករ។ ក្រៅពីនេះកសិករនៅក្នុងក្រុមឈើហូបផ្លែបានផលិតស្វាយកែវរមៀតខុសរដូវ
 ដែលអាចលក់បាននៅក្នុងតម្លៃខ្ពស់រហូតដល់ការកែច្នៃផលិតផលពីស្វាយដូចជា
 ដំណាប់ស្វាយជាដើម។ ក្រៅពីនេះកសិករបានរួមសហការបង្កើតសហគមន៍កសិកម្ម
 ដោយមានការចូលរួមគាំទ្រពីរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាតាមការស្នើរសុំនៅក្នុងអង្គប្រជុំផ្នែក
 ជំនាញការរវាងប្រទេសរបស់ភាគីថៃនៃឆ្នាំទី១។

សម្រាប់ផែនការអនុវត្តនៅក្នុងឆ្នាំទី ៣ គឺជាការដំណើរការនៃ មជ្ឈមណ្ឌលសិក្សា
 ផ្នែកកសិកម្មសុវត្ថិភាព ដោយផ្តោតទៅលើសក្តានុពលរបស់កសិករតាមប្រព័ន្ធបទដ្ឋាន
 ការជួយខ្លួនឯងបែបគ្រប់គ្រាន់(self-sufficiency)ដោយជួយគាំទ្ររបស់គម្រោងមួយ

ចំណែកផ្នែកចំណេះដឹងនិងការគ្រប់គ្រងស្តង់ដារក្នុងការផលិតដែលកសិករនៅក្នុងក្រុម
 ជាង ៩០ ភាគរយបានឆ្លងកាត់ការវាយតម្លៃការផលិតដែលមានស្តង់ដារនិង ៣០ ភាគ
 រយនៃក្រុមបានទទួលការលទ្ធផលល្អណាស់។ តាមរយៈការវាយតម្លៃកសិករបាន
 ទទួលប្រាក់ចំណូលច្រើនជាងប្រាក់ចំណាយដែលភាគច្រើនបានទទួលមកពីវិស័យក
 សិកម្ម។ ក្រៅពីនេះក្រុមកសិករមានភាពរឹងមាំកើនឡើងដោយបានជម្រុញឲ្យមានការក
 សាងនូវបណ្តាញក្រុមកសិករនៅក្នុងខេត្តនិងនៅតាមបណ្តាខេត្តនានាដើម្បីបង្កើតឲ្យ
 មានការផ្លាស់ប្តូរសិក្សាល្បឿនយល់និងការពង្រីកលទ្ធផលចំណេះដឹងបន្ថែមដើម្បីឲ្យ
 ក្រុមកសិករកាន់តែរឹងមាំ រហូតដល់ការអភិវឌ្ឍន៍លើកកម្ពស់ការផលិតផ្នែកកសិកម្ម
 របស់ក្រុមកសិករបានកាន់តែប្រសើរឡើងដោយមានអ្នកមកចូលទស្សនាសិក្សាស្វែង
 យល់ពីក្រុមមន្ត្រីកសិកម្ម និងស្បៀងនិងកសិករទូទៅទាំងក្នុងនិងក្រៅប្រទេសជាប្រចាំ។